

TUYỂN TẬP LÝ ĐÔNG A

BỊ VONG LỤC

Học Hội Thăng Nghĩa – 2016

BỊ VONG LỤC¹

Của Duy Dân Học Xã

Ngô Cùng Toàn Thể Các Đảng Phái
Nhân Sĩ, Đồng Chí, Đồng Bào Việt

I. Quan Điểm Của Chúng Tôi Đối Với Cụ Phan Sào Nam

Đích xác mỗi nhân vật, từ ý thức đến sự nghiệp đều bị bối cảnh của lịch sử, nhân tố của hoàn cảnh chế hạn, nhưng mà sự thành công với danh vọng của nhân vật đó chỉ có thể đạt tới được khi ý thức sự nghiệp phối hợp với yêu cầu của xã hội, nền tảng của thời đại, với con đường của nước nòi. Cụ SÀO NAM dưới tiền đề đó đã xứng với quyền uy và danh dự của Cụ đối với công cuộc cứu nước giữ nòi của giống nhà. Cụ ít nhất cũng là một cái nút trọng yếu trên làn dây xích lịch sử của dân tộc, không có Cụ không thể được. Nhưng không ít nhân sĩ và một hai đảng phái, vì tư kiến và tác dụng riêng của mình, đã nhiều phen chẳng nề hà công kích và còn vu vạ cho Cụ là khác. Bất quá lấy con mắt khách quan với tấm lòng thành thực trông nghiệm đời sống lịch sử và quốc dân của Việt, bằng một thái độ không có bảo lưu (retenu) và phản tưởng² (arrière-pensée) để trông nghiệm Cụ SÀO NAM, thì không những đã phải kính mến Cụ, mà còn phải gắng sức làm để nối liền lịch sử nước nhà tới Cụ và nối Cụ với hiện tại cùng là tương lai, phát dương cái dây chuỗi liên lạc và con đường đi đó nữa. Nếu muốn đả đảo Cụ thì không cần nữa, vì chính Cụ đã bị quân địch giam cầm. Nhưng nếu muốn phá đổ cái uy vọng của Cụ để mang Marx, Lénine, Staline, Trotsky, Tôn Văn, Cường Để hay bất cứ một uy vọng khác nào để thay vào chỗ Cụ, mong đạt được tác dụng chính trị của mình ở trong tâm lý và hành động của quốc dân thì thực bất trí, sai lầm và không có hy vọng làm tới được. Những khuynh hướng đó trên sự thực của tiền đề còn mang đến những hậu quả đáng tiếc và đáng trách nữa mà thôi. Đồng thời nếu chỉ biết mang tên tuổi Cụ ra làm chiêu bài mà tuyệt không hiểu đến và không phát dương cái lộ tuyến chính trị của nước nòi ra thì cũng chỉ là những hành vi xui khiến bởi dã tâm danh lợi và dối trá mà thôi. Con đường lịch sử của dân tộc là ở những đặc tính phát triển, phối hợp với hình thể diễn tiến của thế giới đến đâu, vạch chỉ ra đến đấy theo một phương hướng với phương châm đặc định trong cái ánh sáng đáy hờn của lịch sử tỏa ra, chỉ nẻo rất thành thực, sáng suốt rồi, không

¹ Bị vong lục (備忘錄): nghĩa đen: ghi chép dự phòng quên lãng; nghĩa bóng: bản ghi nhớ. Chữ La tinh: Memorandum.

² Phản tưởng: xét lại tư tưởng. Chữ này khác chữ "phản tỉnh". (HVL).

thể xúy đồ³ sửa đổi, quặt quẹo sai uốn theo dự vọng của thiếu số được, cũng như giá trị lịch sử của Cụ PHAN SÀO NAM không thể vì một tác dụng nào của thiếu số, mang vu vạ, quay quắt mà làm mai một đi được. Nếu trong giai đoạn này, cố ý để phiến động⁴ làm thành cái bất hạnh đó, không những đã không chịu tìm để hiểu và lấy Cụ SÀO NAM làm khởi điểm của một sử ký hành động mới mà phát dương ra thành một thể hệ của cách mạng và kiến quốc mới, còn đứng trên một thành kiến chính trị mà phán đoán quốc dân thì sai lầm to. Cụ, trên cái chủ trương căn bản là “cứu nước giữ nòi”, chính là mô tả và đại biểu suốt mặt, lại chắc chắn cho lý tính thực tiễn và đời sống thực tiễn của lịch sử với quốc dân. Những trước tác khác nữa của Cụ có quan hệ đến cách mạng còn chứng tỏ cái cương lĩnh rất đúng phải của con đường đi với phương châm, cùng phương hướng lịch sử của nước nòi.

Hiểu một người nghĩa là nghiêm, đuổi theo cái tâm lý quá trình của người đó trên sự phân tích khoa học những cơ sở và bối cảnh thời đại của người đó. Các giá trị chỉ có thể đầy đủ biểu hiện trên cái thứ bậc động, không dứt động của sự thế, phê bình với hồ giá⁵ người và vật đều phải đứng trên những nguyên tắc và tiền đề đó.

Duy Dân chủ nghĩa là tự cụ Phan trong thực tiễn cách mạng sáng định ra. Sự sáng định đó không thể sản sinh trên ngẫu nhiên hay đồ soạn. Nó phải có những căn cứ và tiền đề triết học của nó; tiếc vì Cụ, thời gian với tiện lợi đã không dành lại cho cơ hội để đầy đủ xiển dương ra. Cái chính cương của Duy Dân chủ nghĩa, lúc Cụ thảo thành chỉ là một ít nguyên tắc thô sơ của ứng dụng, mà cái ứng dụng đó phải trông vào thời đại với hiện trạng cho thích hợp khi chúng ta học tới, để muốn cho chúng ta có một hồ giá đứng đắn thì phải để mắt vào cái trọng yếu của thời gian tính và thực tế tính đó. Để hiểu thấu Duy Dân chủ nghĩa còn phải trông suốt thấu cái lịch trình sơ đầu trong cấu thành của nó, một thể hệ triết học trọn vẹn nào cũng không thể có ngay được. Xã hội là một vật phát đạt⁶, ý thức cũng thế, không những Duy Dân chủ nghĩa phải thế mà hết thảy mọi chủ nghĩa đều phải thế. Cho nên Duy Dân chủ nghĩa trên thời đại diễn tiến mà biểu hiện ra trọn vẹn, đầy đủ trên mọi mặt, chính cương của Duy Dân chủ nghĩa trong phần ứng dụng của nó chuyển dời những nhu yếu của thời đại. Sự tiến hóa của ý thức

---

³ Xúy đồ: chữ gốc là xí đồ (企圖): nghĩa đen là nhón chân mà trừ tính việc xa. Nghĩa bóng: kế hoạch, mưu kế. Đào Duy Anh, 2005. Hán Việt từ điển. Nxb. Văn hóa Thông tin. Tr. 930.

⁴ Phiến động: xui dục làm bạo động. Đào Duy Anh, 2005. Sđđ . Tr. 577.

⁵ Hồ giá: xe ngựa đi theo sau vua. Đào Duy Anh, 2005. Sđđ . Tr. 313.

⁶ Xem thêm câu áp chót ở phần cuối mục II: “Kinh tế không phát đạt và ý thức không khích lệ là hai nguyên nhân đệ nhất của thất bại trong cách mạng của các nước nhỏ yếu”.

Học hội Thăng Nghĩa

nước ta đã đem đến sự tiến hóa của Duy Dân chủ nghĩa. Một thời đại mới đang đợi để cải tạo và xây dựng bằng Duy Dân chủ nghĩa vậy.

Triết học của Cụ lấy dân tộc văn minh làm khởi điểm; cho nên chủ trương “cứu nước giữ nòi” chính là khởi điểm của hết thảy hành động để đạt tới sự kiến lập toàn bộ một dân tộc văn minh. Cái ý nghĩa và giá trị của “cứu nước giữ nòi” như thế nào, trong tờ TUYÊN NGÔN chúng tôi đã nói qua. Dân tộc văn minh chính là một thể hệ luôn luôn thêm trên diễn tiến những khởi điểm và yếu tố của nó gồm bằng hết cả lòng yêu với máu đào, bàn tay với đất đai, trí óc với sáng tạo, trên cái dây xích lịch sử của dân tộc tính, tình, chí, bằng dân tộc tự lực trong sự dẫn dắt của con đường đi sáng suốt mà hoàn thành. Cuốn “*Việt dân tộc văn minh khởi điểm sử*” gồm những hàm nghĩa đó với xiển dương cái năng lực tiềm tàng của đáy tầng gốc gác đã biểu hiện qua, trên một giai đoạn lịch sử phản Pháp và diệt Việt gian, giữ đất nước và tổ hồn bằng toàn dân và toàn diện, tranh đấu đời sống tự do của dân tộc với những yêu cầu thực tiễn của dân chúng. Nhưng mà đã có nhiều người công kích cuốn “*Pháp Việt đề huề chính kiến thư*”⁷. Thực tại cuốn đó là một công cụ để suy động tinh thần cách mạng; tất cả những động tác của quốc dân trong thời kỳ uể oải và muộn màng, phải bằng sự phản tỉnh, tự tin mà chuyển vận thành một ý chí cách mạng đã. Cái nhỡn quang chính trị của Cụ và cái thủ đoạn hòa bình trong thời kỳ mà Cụ không thể không bằng thủ đoạn đó để thức tỉnh quốc dân, cùng với thời đại càng chứng minh là lớn lao sâu rộng.

Bao nhiêu tấm lòng của Cụ đã biểu lộ ra trong các tập “*Lưu cầu huyết lệ thư*” và “*Hải ngoại huyết thư*”, hơn nữa là trong “*Lời khai trước tòa án*”, lời lẽ tưởng còn in sâu trong trí óc quốc dân cho đến ngày nay và ngày mai nữa. Hành vi của Cụ trong nước và ngoài nước, với Cụ, chính là mở ra một kỷ nguyên mới trong vận động cách mạng nước ta từ trên tinh thần, lý luận, tổ chức với kỹ thuật, đặc biệt một khởi điểm mở cho chúng ta thâm khắc nhất là những sách lược về cách mạng ngoại giao của Cụ trên học lý và sự thực, phải để làm tấm gương chung cho ngày nay và ngày mai: *Một nhân cách siêu nhiên, đứng ở trên một lập trường nghiêm chỉnh, có một thái độ trực tiệt*⁸ và hành động quả đoán, đó là điều kiện đạo đức của mỗi cách mạng nhân viên của Cụ PHAN SÀO NAM. Cho nên Cụ là một chuyển biến điểm cho lịch sử cách mạng nước nhà, là liên lạc điểm của quá khứ với tương lai. Chúng tôi thiết nghĩ và tin sâu rằng: chúng ta phải tích cực tiếp thu những di sản tinh thần và sự nghiệp của Cách Mạng, lấy CỨU NƯỚC GIỮ NÒI

⁷ Pháp Việt đề huề chính kiến thư (法越提携正見書) – tựa đề một tác phẩm của cụ Sào Nam Phan Bội Châu; còn gọi là ‘Pháp Việt đề huề luận’.

Đoạn này trong bản chép lại vốn được ghi là: “Pháp Việt đề huề”.

⁸ Trực tiệt: triệt để. Đào Duy Anh, 2005. Sđd. Tr. 880.

Đoạn này trong bản chép lại vốn được ghi là: “trực triệt”.

Học hội Thăng Nghĩa

làm xuất phát, bằng một cương lĩnh mà Sáng Tạo phải đi đôi với Cách Mạng trên cả ba mặt, toàn diện, triệt để và hướng thượng, để đạt tới sự kiến lập toàn bộ một dân tộc văn hóa với sinh mệnh thể hệ cho nước nòi, chỉ đạo bởi ánh sáng của sử Việt và lý tắc mới của Duy Dân. Tất cả lý luận với hành động trên cái tiền đề dân tộc hóa, từ nay mà đi phải thống nhất trên sự nhận xét, Cụ SAO NAM với sự thấu suốt con đường đi lịch sử của nước nòi bằng sự thể nghiệm đời sống thực tiễn và lý tính thực tiễn của thế giới lịch sử và quốc dân.

II. Quan Điểm Của Chúng Tôi Về Các Nguyên Nhân Thất Bại Của Cách Mạng Ta Từ Trước

Cách mạng là một công cuộc phi thường, nhất là cách mạng của nước ta trên lập trường và hoàn cảnh khó khăn nhất, lại càng làm tăng thêm những nhân tố gian khổ ở bên trong; nhưng mà cách mạng tất nhiên thành công, *một mặt bởi sự thể diễn tiến của lịch sử đúc thành, một mặt bởi sức nhân vi⁹ trau chuốt nên*. Nhưng nếu chỉ đem những nhận xét ngoài lông da và thông thường tóm quát mà phán đoán những giáo huấn của một trăm năm lịch sử cách mạng của ta thì không thể thấu suốt và nắm giữ được những kinh nghiệm sâu sắc và riêng biệt của nó, đã thế tất không thể vận dụng được chân thực những bài học cũ đã trở rõ những nguyên tắc và khuyên dạy những thể cách nào để tìm ngay ra con đường đi chân chính của cách mạng, và tìm tòi các cách thức cải biến với sáng tạo những hành vi cách mạng cần yếu cho nay mai. Cách mạng phải có toàn thể tính và sáng tạo tính. Những phương châm và phương hướng lịch sử của nước nòi trên một phần gốc gác là cố định và đặc định. Những yếu tố chủ quan với khách quan không dứt phát triển và biến hóa, còn đặt để và đóng góp nên cái biện chứng luật tắc của từng kỳ cách mạng; còn chủ yếu nữa là phải nhận thức cho đúng chắc, nắm giữ cho bền bỉ và vận dụng cho khéo léo cái sức chủ của cách mạng với những sức phụ của cách mạng. Nền tảng của cách mạng sản sinh ra trên nền tảng của xã hội kết cấu, đi đôi với ý thức tiến hóa và kinh tế quan hệ xoáy lộn lẫn nhau mà diễn thành. Ở trong đó phải vẽ vạch được một phương trình thức kỷ hà học, từ tâm lý bình diện tới tâm lý lập thể của quốc dân trên lý tính và sinh hoạt thực tiễn, cái hình ảnh đó phản ảnh nên một chế độ với tất cả những kỹ thuật và tinh thần tất yếu phải có cho công cuộc cách mạng. Con đường đi của cách mạng với phương châm, phương hướng của nó phải chỉ là một với con đường đi lịch sử của giống nòi, với phương châm, phương hướng ấy. Phải biết đo lường cái sức sống và trị số của trào lưu lịch sử tiềm tại trong tinh thần và vật chất sinh hoạt của quốc dân, làm cái thủy chuẩn thành tựu của thời cơ cách mạng trong chủ quan. Đồng thời cái lập trường gốc gác của dân tộc đó phải đem phối hợp với hình thể biên tế của thế giới, tất cả để làm cái thủy chuẩn thành thực của thời cơ cách mạng

⁹ Nhân vi: do sức người làm. Đào Duy Anh, 2005. Sđd . Tr. 534.

trong khách quan. Hai điều kiện chủ quan và khách quan của thời cơ đó đối với cái quan hệ chặt chẽ rút dây động rừng của quốc tế xã hội ngày nay càng đi đến thống nhất. Nhưng mà cái lập trường gốc gác của dân tộc đối với sự tung hoành đóng mở của quốc tế chính trị không phải như vấn đề thời cơ giản đơn như thế để quyết định các hành vi và phương hướng của mình. Sự hình thành trận tuyến của các dân tộc cùng lập trường và hoàn cảnh của dân tộc nhỏ yếu với mạnh lớn, bất cứ thuộc về hình thái đế quốc chủ nghĩa nào quy định ra những đặc tính của cách mạng. Các dân tộc nhỏ yếu có một quan điểm cách mạng chung, phải làm sao cho chung một con đường đi. Nhưng con đường đi đó phải khơi đặt, chọc thủng màn phủ của một hay các phe đế quốc mà tìm lối sống còn của mình. Không thể vì một hứa hẹn lý tưởng hay một lý thuyết tiên tri nào làm căn cứ để phán đoán và quyết định cái nguyên tắc hành động của mình, chỉ có thể mới thành công. Đồng thời nền tảng của các giống nòi nhỏ yếu quy định một hình thái với phương thức cách mạng cũng riêng biệt, trên sự chuyển vận lớn lao và kịch liệt của toàn dân đấu tranh. Lịch sử sẽ diễn thành bằng các hình thức đặc biệt, đột biến và thuế biến cho mọi mặt sinh mệnh và văn hóa cho các dân tộc đó. Xuất lộ của mỗi dân tộc ngoài các nguyên nhân khách quan, các nguyên nhân chủ quan của xã hội kết cấu, dân chúng yêu cầu và văn hóa thủy chuẩn của mình còn nhu yếu một suy nghĩ cho sâu và đúng. Phương châm của chính trị, cương lĩnh của đấu tranh và sách lược của cách mạng phải y cứ vào những nguyên tắc kể trên mà đặt để sự gắng sức trong chuẩn bị các tiền đề, phải đoái nghĩ đến cả việc dự liệu một cách mạng phá hoại cực hạn tuyến với kiến thiết chuyển di trực trong quá trình diễn biến lúc đã thành công. Tất cả những lý luận tổ chức với kỹ thuật theo các nền tảng độc đặc để thích hợp với những độc đặc tính đó không thể không khách quan mà điều tra, phân tích mà sáng tạo.

Cho nên một chính trị lãnh đạo phải kiến lập nên bằng cả cái thể hệ của các lý luận cơ cấu và hành động cơ cấu cho khoẻ khoắn và ưu việt. Lãnh tụ nhân tài phải bồi dưỡng mà không đả phá; cán bộ nhân tài phải traу giời cho xứng đáng, phối hợp với sự sáng định, với chính trị phương châm, chính lược phương hướng, cách mạng sách lược, đấu tranh cương lĩnh cho thực đúng chắc và viễn kiến, lại thực tế để mà hình thành một cách mạng trận doanh cho đủ đối phó với yêu cầu của hy vọng và sự thực. Cách mạng trận doanh như trên đã nói, phải là toàn dân lấy làm đối tượng tổ huấn ở trong. Sự liên lạc với các dân tộc nhỏ yếu hết thảy trên thế giới, nếu mà thành công còn là một bảo đảm chắc chắn cho vận mệnh của cách mạng, một xuất lộ ra quốc tế vũ đài, phải còn có một hậu thuẫn trong quốc tế viện trợ tổ chức nên bằng các cá nhân, đoàn thể với giai cấp nguyên ý rất tinh thành mà không có tác dụng chính trị liên hiệp với ta nữa.

Cách mạng ngoại giao phải lấy những nguyên tắc đó làm cội gốc. Chỉ có thể mới không đưa cách mạng đến con đường thỏa hiệp và đem dân

Học hội Thăng Nghĩa

chúng đi làm lâu la cho quốc tế để quốc và mới có công hiệu ích lợi cho mục đích của các nòi giống nhỏ yếu.

Trong cái quá trình hành động tiến lên chiến đấu của cách mạng trận doanh, vấn đề lãnh đạo xây đắp trên vấn đề nắm giữ và vận dụng được luật tắc của đấu tranh cách mạng. Không thể vì nhiệt trào hay lãnh trào của mỗi công việc và dư luận quốc tế nào, một thái độ và hành vi của mỗi chính phủ nào mà quên được vật lộn và hãnh tiến. Quốc tế đấu tranh có cái tính chất vĩnh cửu, không thể để tự mình trong cái dây chuỗi đó gián đoạn được. Hơn nữa cái cương vị của nước nòi mình phải đứng chắc chắn, không lung lay, siêu nhiên trước mỗi biến thể của thế giới. Cái hiệu quả thực tế của cách mạng sản sinh từ máu, sắt, hành vi của quốc dân bằng kịch liệt đã được quốc tế có tính chung từng biểu hiện rất co duỗi trên thời gian với không gian của lịch sử. Nhưng mà để cho chuỗi năm thành công, không lạc phương hướng, phải bả ác được trung tâm. *Cái trung tâm đó tức là cái gốc gác, năng lực cứu nước giữ nòi chân chính ở nội tại ta.* Chủ quan phải tự sức sống lại mà khách quan đã biến đấu tranh vào thăm thấu đấu tranh. Nắm giữ được trung tâm đó mới có thể nắm giữ được trận thế cho phương hướng rõ rệt không bị hỗn hóa, thỏa hiệp, cho sách lược bao giờ cũng hợp thời và hợp cương lĩnh. Nắm giữ được quần chúng bền chắc có cái liên hệ thống nhất của các nước nòi nhỏ yếu cũng cần như nhau. Ngoài ra, một kỹ thuật cách mạng cho hiện đại và tinh thần cho siêu thoát, văn hóa cách mạng cho thâm nhuần sâu sắc trong quốc dân phi thường cần yếu trên cái bản chất và sách lược toàn thể có kế hoạch của cách mạng. Kinh tế không phát đạt và ý thức không khích lệ là hai nguyên nhân đệ nhất của thất bại trong cách mạng của các nước nhỏ yếu. Nhưng mà dưới chế độ thực dân, các nguyên nhân thất bại đó phải khắc phục bằng những nguyên tắc kể trên; nếu hành động cách mạng không thể thống nhất được trên sự vận dụng đó thì nguyên nhân thất bại là ở đó nữa.

III. Quan Điểm Của Chúng Tôi Với Tình Thế Hiện Giờ

Hiện giờ đây chúng ta hãy phản tỉnh lại. Sinh tồn và tuyệt diệt của nước nòi chúng ta không thành vấn đề gì cho thế giới cả. Nếu sở dĩ người Việt mà nói "Việt Nam vấn đề của thế giới vấn đề" là không tự nguyện, hoạt đầu và nói khoác không căn cứ. Người nước ngoài mà nói "Việt Nam vấn đề của thế giới vấn đề" thì không phải là chân chính ở thiện ý mà ra, tất ở nơi một tác dụng đầu cơ để phiến động dân chúng ta, hoặc ở nơi tấm lòng từ thiện tôn giáo của chính trị mà ra. Cái thiện ý đối với "Việt Nam" phải xuất phát từ một chỗ thực hiện sâu sắc "*cái giá trị sinh tồn và tư cách lịch sử của dân tộc Việt mới đúng*". Việt Nam vấn đề hiện chỉ thành vấn đề cho tự mỗi người chúng ta thực không phải và chưa vì "vấn đề" đó phát sinh trên lịch sử, đã làm một thích khích, dư luận ảnh hưởng và tác dụng thực tế tốt xấu, hay tốt mà xấu, xấu mà tốt cho "con mắt" thế giới và "bộ óc" thế giới cả.

Học hội Thăng Nghĩa

Chúng ta đừng bắt chước đại dột và ngờ nghếch rỗng tuếch những tư lệnh đài của quốc tế trên ngang dọc đóng mở. Chúng ta thực phải phản tỉnh lại nhiều. “Việt Nam vấn đề” nếu hiện giờ có thành một vấn đề trong phạm vi và trình độ rất nhỏ nào là vì “Việt Nam” đó. Vì nguồn gốc của chiến lược và quyền ích sau chiến tranh nên “trả lại cho Tàu, cho Pháp, của Nhật, của Mỹ hay của quốc tế công quản”, tuyệt chẳng phải vấn đề dân tộc Việt Nam trên lịch sử. Giá trị tư cách bản thân biểu hiện ra một hình thể cần phải được tôn trọng nền độc lập, sinh tồn, nếu không thì tuyệt chẳng phải vì như thế! Cho nên *Việt Nam vấn đề là vấn đề của tự ta*, bản chất nó khác với “Ấn Độ vấn đề” và “China vấn đề”. Nhưng mà sở dĩ “Việt Nam vấn đề” chưa và không thể thành “thế giới vấn đề” một mặt là bởi chủ quan của cách mạng chúng ta đích xác chưa đủ vượt được khách quan. Mỗi lần chúng ta đứng dậy để chục giải quyết lấy thì vì cố trên mà bị đế quốc chủ nghĩa thực dân nó thừa sức hơn ta mà dìm đi.

Tính chất và hình thái của cuộc chiến tranh này một trăm phần trăm là tranh bá chiến của cả hai mặt trận đế quốc chủ nghĩa, *một là tài quyền, một là cực quyền*. Nó là chủ đạo của độc sách (rôle) khác đích xác bị hỗn hóa theo nó mà nên mặt trận. Cho nên, chiến hậu tình thế bằng sự thực diễn tiến thì chi phối rõ rệt bởi sự xoay vần của quốc tế tư bản tái sinh sản quốc phòng (reproduction en capital), phối hợp với các nhân tố dân tộc, giai cấp trận doanh và các trào lưu văn hóa gom góp lại; mà tất nhiên tiến lên trên một xã hội biện chứng pháp sẽ quy định ra một chuyển hình mà một hình thái thế giới mới sẽ dựng dỗi lên bằng một thứ Đế quốc mới, Tập đoàn An toàn Tư bản Xã hội hóa, quốc dân chính trị mới. Cho nên tất cả các lý tưởng và dư luận về chiến hậu trong thời kỳ này nó có một trung tâm sự thực trên và tiến triển lên bằng tất cả những tiến triển của tâm lý và chiến tranh đồng thời khoáng rộng. Cái rõ rệt nhất là nó có mấy đặc tính, ta cần xét nét lại:

1. Cả hai bên Trục Tâm và Đồng Minh cùng công nhận cần phải có một trật tự mới ở trên cái lý luận “Tập đoàn An toàn” mà kinh tế chiếm một địa vị đầu óc.

2. Cả hai bên vì chiến tranh với tâm lý xã hội diễn tiến mà chính trị càng xu hướng sang quốc dân dân chủ chuyên chính, mà kinh tế càng chặt chẽ đặt đế trên sự thực là chính phủ can thiệp, khống chế và quốc gia tư bản xã hội hóa.

3. Cả hai bên cùng cố sức lấy mấy nước chủ yếu làm chủ đạo mà vũ trang cảnh sát phải làm hậu thuẫn cho trị an (gọi là hòa bình và an toàn vững chắc lâu dài).

4. Các nước nhỏ yếu bao giờ cũng như bao giờ, đứng dưới cái tai và “chia tặng”¹⁰ tuyệt không có một dư địa cho thực hiện hoàn toàn tự quyết. Đặc biệt các lý luận chủng tộc Á Đông và các lý luận kinh tế lỗi Âu Mỹ, càng có cái xu hướng bó chặt các nước nòi đó càng bị chết nghẹt về tương lai.

5. Mặt ngoài cùng, là các chuyện mộng tưởng hòa bình và đại đồng để hứa hẹn qua nửa da nửa thịt là chỗ biểu hiện rất kịch liệt các ý thức tư lợi, lĩnh đạo đục vọng và mâu thuẫn tranh dành. Mặt trong, hẳn chính xem ở các cách thể thực thi mọi chiến quốc mà thấy những lập tâm vị kỷ làm chủ đạo cho chiến thời và chiến hậu chính sách. Anh và Pháp (De Gaulle) là hai thể lực cố kết nhau để bảo trì đế quốc chủ nghĩa và lật đổ Đại Tây Dương hiến chương. Nga có lập ý riêng biệt. Mỹ thì trần trọc, khó khăn giữa sự quả quyết cô lập với tham gia quốc tế hoạt động. Tàu thì xướng lại cái “chủng tộc thiên hạ chủ nghĩa” rất gay gắt tối tăm và nguy hiểm. Cũng như Nhật, Đức, Ý chật vật trong sự chia vạch các vọng sống. Nếu bản vị của thế giới ngày mai đây còn là quốc gia tài phú và quyền lực thì các tâm lý và hành động mat sát, ghen ghét, ích kỷ, thù hằn là tất nhiên. Dân tộc tự quyết với kinh tế hổ huệ chủ nghĩa¹¹ theo đó hai nước ký điều ước lợi ích ngang nhau (réciprocité) chỉ là những phụ kiện để thay đổi mặt mũi theo sự thay đổi quyết định của tái sinh sản.

Các nước nhỏ yếu như nếu bắt chước cả Ấn Độ và đầy năng lực, chặt chẽ liên hệ thành một mặt trận thống nhất suốt địa cầu, trông rõ con đường đi, sống còn giữa bụi lửa tất phải có một quyết tâm mới, để chỉ huy những hành động mới mà rẽ lấy một lối đi đích xác đứng đắn của tự mình, như thế mới có thể nắm giữ về quyền lợi độc lập, sống còn, tự chủ, tự quyết của mình. Cho nên cái lập trường gốc gác của chúng ta phải đứng chắc và sâu sắc tìm xét trong chuỗi dây lịch sử qua, nay, mai mà đặt để cho chúng ta một phương châm và phương hướng cách mạng. Dù sao thân thể của ta thế nào, ba phần tư là tùy theo sức lực, ý chí và việc làm của chúng ta. *Minh là chủ thể, thù với bạn chỉ là ngoại vật.* Trong lập trường của ta hiện nay, tạm bỏ tiếng thù với bạn đi mà nói một loạt các đế quốc là đối tượng đấu tranh của chúng ta là rất đúng. Cụ SAO NAM ngày xưa trông thấy cái họa Lùn sau cái họa Pháp. Lùn với Pháp đây, chúng ta chỉ cho nó là kẻ thù nguy hiểm trước mắt trong thời kỳ quá độ. Còn phải đề phòng những kẻ thù sau Lùn với Pháp nữa. Nếu nó thua còn nguy hiểm hơn nhiều nữa. *Để cho các đế quốc chủ nghĩa trên mặt tăng tự tiêu diệt nhau, vận dụng đầy tăng sức lực của*

¹⁰ Sự kiện Việt Nam bị mất đất qua các Hiệp định Pháp-Thanh về biên giới năm 1887 và năm 1895, chính quyền Pháp trong vai trò đại diện cho triều đình nhà Nguyễn đứng ra ký với nhà Thanh (Trung Quốc) là một ví dụ điển hình.

Đoạn này trong bản chép lại vốn được ghi là: “chia tang”. (HVL)

¹¹ Hổ huệ chủ nghĩa: chủ nghĩa theo đó hai nước ký điều ước cùng nhau đạt lợi ích ngang nhau. Đào Duy Anh, 2005. Sđd . Tr. 313.

toàn dân chúng ta đứng lên trong một thời cơ tối hậu mà tiến hành một đấu tranh quyết định để xua đuổi một loạt ra ngoài, đó là hình thế và việc làm tất yếu của cách mạng, chúng ta phải nhận xét và quả quyết đó!

Chúng ta đã không thể tha thứ cho những kẻ thỏa hiệp, nhưng chúng ta là các phần tử tranh đấu tất không thể có thái độ ỷ lại và quan vọng nào. Nếu còn có, nó là một sự bất hạnh đả kích rất lớn cho cái tất nhiên của chúng ta phải tự sức sống lại, hiện nay không dừng cho chúng ta còn giờ phút nào chậm trễ mà làm lỡ lịch sử được!

IV. Quan Điểm Của Chúng Tôi Đối Với Các Công Việc Cấp Kịch Phải Làm Ngay Bây Giờ

Một cái biểu hiện rõ rệt và đặc biệt nhất trong bốn nghìn năm thời gian lịch sử ngày nay của nòi Việt là bằng một chuỗi dây liên tiếp không dứt của các cuộc đấu tranh sắt máu cho sống còn độc lập chống xâm lược, gọi là dân tộc cách mạng. Chúng tôi xét nét lại lịch sử, có thể quả quyết bảo đảm rằng cuộc cách mạng ngày nay cũng chỉ là nối tiếp các cuộc cách mạng từ xưa, trên con đường lịch sử nhất quán của dân tộc, nên tất cả những luật tắc, kinh nghiệm bài học lịch sử của ta từ xưa, đặc biệt là để mang toàn bộ ứng dụng cho công cuộc ngày nay của chúng ta, cũng thừa mà tranh đòi lấy thẳng lợi cho cách mạng và kiến quốc. Đại khái, nên làm theo Lê Lợi buổi sơ đầu đầu tranh, làm như Đinh Tiên Hoàng cho buổi dẹp trong độ ngoài, làm như Quang Trung lúc bắt đầu thành công chuyển sang kiến quốc, làm theo Trần triều lúc khác là kiến quốc ngay sau khi bắt đầu kiến thiết. Bốn bước đi và bốn cách làm, đó là chìa khóa cho cả một thời đại chúng ta, cho thấy quyết thẳng và thành công. Sự vận dụng cố nhiên yêu cầu một đầu óc giản đơn, cả quyết mà thấu suốt, lại dũng cảm. Chúng ta thế nào cũng phải nắm giữ trên nguyên tắc và sự thực, học được các biện chứng pháp xã hội của công cuộc cách mạng là đặt để trước một **cực hạn tuyến cho phá hoại** và kịp thời sửa sang một **chuyển di trực cho kiến thiết**. Bất quá cái biện chứng pháp luật tắc đó phải ăn khít liền và cùng vận động không sai lầm với cái biện chứng pháp luật tắc của vận nước kỳ này, là thừa cơ các đế quốc chủ nghĩa trên mặt tầng tự phủ định nhau mà phát huy toàn thể cái sức nỗ lực lớn lao ngấm ngấm của đáy tầng lên phủ định hết, không thỏa hiệp suốt mặt đến đáy và hưởng thượng mà thành công.

Cho nên, nòi giống Việt phen này phải có một mặt trận gốc gác của toàn đáy tầng dân chúng và sử Việt, để ra gánh vác cái sứ mệnh nặng nề của thế kỷ. Sự xác thành đó phải tuyệt đối ở trên sự nhận xét rất rõ rệt và sâu sắc, lấy dân tộc làm Nhất Thống, nghĩa là lấy dân tộc tự lực làm căn bản pháp, phối hợp với sự thể nghiệm Đại Bi, Đại Nguyện của dân chúng ở trên cái lý tính thực tiễn, ở trên đời sống quốc dân và lịch sử, trau giồi thêm bằng những nguyên tắc thực giản đơn, đúng chắc, tóm quát, hưởng thượng để

Học hội Thăng Nghĩa

uốn thẳng và nhồi mạnh cho sức xung động của cái lý tính đó. Mặt trận gốc trên những chủ chỉ và hành vi của nó, hoặc có kế hoạch và tổ chức bởi hết thảy các đảng phái gom góp nhau lại mà triển khai ra một chỉ huy cơ cấu rất thống nhất, rất linh hoạt và hiệp điều, hoặc không có kế hoạch và tổ chức mà phát hiện ra bằng phương thức tự động của mọi người làm thành một cuộc toàn quốc dân cách mạng. Nếu tất cả nghiên cứu giáo dục với cách mạng đều đồng thời cùng làm trên một kế hoạch với hành động thống nhất thì cuộc đấu tranh càng nắm giữ được cơ thế lợi và hưởng thượng rất chắc chắn. Việc đặt để một hội sinh căn cứ địa của dân tộc, chính trị địa lý và giao thông với văn hóa đã hun đúc lên, chính là sự kiến lập một đầu óc thực thể cho sự chỉ huy hết thảy các hành động và cho sự nắm giữ quyền tự chủ trong sự quyết định vận mệnh thiêng liêng của nước nòi.

V. Quan Điểm Của Chúng Tôi Đối Với Cuộc Thống Nhất Mặt Trận Cách Mạng Nước Ta, Cùng Là Tiến Lên Một Bước Cách Mạng, Vừa Khi Thành Công Phải Nghĩ Các Phương Pháp Thiệt Hậu Thế Nào?

Chúng tôi từng đã nói mỗi đồng chí nếu đều trở về thể nghiệm sâu sắc cái lý tính thực tiễn của đời sống lịch sử và quốc dân, thì sự trở về đường đi của lịch sử, nền tảng của xã hội, xuất lộ của dân tộc, hình thể của quốc tế, lấy các nhận xét đó mà tìm cái ánh sáng thực thể của lãnh đạo, thì sự thống nhất sẽ hoàn thành bằng cách rất dễ dãi. Sự thống nhất thành một Mặt Trận Cách Mạng trong giai đoạn nào mà nòi giống mắc nạn cũng cần yếu cho đấu tranh, nếu muốn cho vững chắc thành công. Nhưng sự thống nhất bản thân có được vững chắc, đáng tin thờ cho dân chúng không, thực rất khó khăn cho được chân chính, vì chính sách với nhân sự có chân chính không là đầu mối cho thống nhất có chân chính không. Nếu bây giờ đảng phái nào, đồng chí nào cũng nhận thấy chúng ta cần phải đạt tới một độc lập căn bản, một giải phóng căn bản với một chính quyền căn bản đủ tin, đủ cậy và đủ làm việc, có lợi ích cho toàn thể nước nòi trên một quan điểm, bước đi với một sách lược thành thực nhất chí, Mặt Trận Thống Nhất đó phải kiến tạo lấy một thủ não đảng bộ rất khoẻ khoắn, thành thực, phải siêu thoát trên ghen ghét và tư lợi, phải thông minh, để chỉ huy cho được nhanh nhẹn và hoạt động; các lý luận cơ cấu và hành động cơ cấu cũng phải thống nhất lại, ăn sâu và lan khắp. Các chủ nghĩa nào, chính cương nào cũng phải có được một tiêu chuẩn dân tộc, nghĩa là thích hợp cho mỗi giai tầng và một nguyện vọng nung đúc lại dưới tiền đề mệnh vận của dân tộc chung. Dân tộc chủ trương chân chính suốt mặt đến đáy và hưởng thượng tất phải được toàn dân chúng ủng hộ chấp hành và lịch sử tiếp thu; dân tộc hành động suốt mặt đến đáy và hưởng thượng tất được toàn dân ủng hộ.

Chúng tôi thấy rằng hiện giờ đây đảng phái không thống nhất không chứng ngại cho cuộc tự động cách mạng quốc dân của sức gốc nước nòi mai

Học hội Thăng Nghĩa

đây, chỉ cần các đảng phái đều nhận rõ cái mục tiêu để xúc tiến Mặt Trận Gốc vô hình đó mà cùng làm. Sự Tổ Đảng phải là *thứ yếu sau các việc đoàn kết dân chúng và kiến lập vũ lực cho dân chúng*. Nhưng mà sự chia rẽ bao giờ cũng đau đớn, nhơ nhuốc mà còn có hại cho cuộc thế không ít. Mặt Trận Gốc nước nòi toàn thể nhân dân Việt phải tổ chức lên mau mau, dưới một dân tộc chủ trương, triển khai một dân tộc hành động cùng thống nhất. Chỉ có thế thì mới có một lực lượng lãnh đạo, mới thực tại phát sinh một hiệu lực thích hợp với tình thế của lịch sử và hy vọng của dân chúng. Sự đi đến đoàn kết và thống nhất đảng phái phải phấn đấu, mà phấn đấu để khắc phục những nhỏ nhen, dối trá, tư lợi, thành kiến, dục vọng, mơ mộng, lầm lỗi của bản thân càng khó khăn hơn để nhu yếu một gắng sức hơn.

Lại tiến lên một bước để nói: cách mạng vừa khi thành công dưới điều kiện cách mạng mặt trận đã thống nhất, cũng như cách mạng mặt trận chưa thống nhất phải nghĩ đến trước những tình thế có thể xảy ra, đáng vui hay đáng tiếc cũng có, cần phải có trước những phương án thiện hậu¹². Nếu chúng tôi đã đề ra Duy Dân chủ nghĩa với kế hoạch cách mạng trong quá trình kiến lập Mặt Trận Thống Nhất thì quân chính cương lĩnh và kế hoạch chính trị của chúng tôi cũng nên đề ra trong khi đó. Nhưng mà các vấn đề quốc thể với chính thể lúc ấy sẽ rất gay go, các việc có thể xảy ra tranh giành và nội loạn với tất cả những hậu quả không hay. Vì những cố trên mà phát sinh ra còn cần phải có kế hoạch mà kịp thời xử lý. Nhưng một thái độ khai thoát, bởi có một nhận xét thành thực và chịu trách nhiệm với nước nòi dự có từ trước, phải đi đôi với một kế hoạch nào đó mới có bổ ích thực tế. Sự triệu tập Quốc Dân Toàn Thể Đại Hội, dù ai cũng cho là cần và có ích nhưng mà số phận lịch sử của dân tộc còn tiến lên hơn một bước, hình thức đầy đủ quyền năng, viễn kiến và vững tay lái hơn để đối phó với thời gian mà mang đến một bảo chứng thực tế hơn. Cho nên, sự uỷ nhiệm cho một đảng nào có đủ tư cách, hợp nguyện vọng và đủ điều kiện hơn hết, ra lập một chính phủ khỏe khoắn¹³ hơn hết, chuyên trách làm việc thực cần yếu hơn hết mới quyết định.

Sự đề phòng nội loạn với phòng bị ngoại xâm và ngoại lực can thiệp, cần phải bằng thủ đoạn cách mạng ngoại giao rất dũng cảm với thủ đoạn quân chính rất thỏa đáng mà thực hiện. Vấn đề đảng phái phải giải quyết bằng *chế độ hợp pháp cạnh tranh và chính trị phê phán*. Nhưng mà lúc ấy

¹² Thiện hậu: mưu lo cho an toàn về sau = Xếp đặt cho thỏa đáng về đoạn sau. Đào Duy Anh, 2005. Sđd . Tr. 802.

¹³ Khỏe khoắn: một từ láy trong tiếng Việt. (HVL)
Chữ "Khỏe khoắn" có chép trong tự điển 'Dictionarium Anamitico Latinum' do AJ.L Taberd biên soạn vào năm 1838.
Hội Bảo Tồn Di Sản Chữ Nôm. Từ điển Taberd, tại tr. 232, bản online.

bất cứ các đảng phái nào đã bị nhơ nhuốc vì thỏa hiệp với thù giặc của nước nòi, hoàn toàn phải đào thải đi mới được. Nếu có thể, một chính trị công khai, công luận và công quyết lúc ấy sẽ để sự chọn lọc và trao gửi vào quyền của toàn thể dân chúng, tất nhiên danh chính ngôn thuận hơn hết mọi cuộc bạo lực nào có một xúy đồ riêng.

THÁI DỊCH LÝ ĐÔNG A
(1943) 4822 TV

Ghi Chú:

- Học Hội Thăng Nghĩa hiệu đính, tháng 2 năm 2016.
- Huỳnh Việt Lang trách nhiệm chú giải, tháng 5 năm 2016.
- Tài liệu *Chu Tri Lục* và bốn bản tuyên ngôn: *Bị Vong Lục*, *Thanh Minh Cùng Các Anh Em Dòng Giống Trăm Việt Trong Cõi*, *Tuyên Ngôn Của Duy Dân Học Xã* và *Tuyên Ngôn Ngày Thành Lập Tổng Đảng Bộ* nằm trong bộ Đại Việt Huấn (xem Mục Lục Tác Phẩm Của Lý Đông A) - HHTN.